

גאוגרפיה

מיקוד משותף לשאלונים בגאוגרפיה:

- 057203 – ארץ-ישראל והמזרח התיכון, 2 יח"ל,
 057106 – גאוגרפיה חבלית וגאוגרפיה נושאת, 1 יח"ל,
 057202 – גאוגרפיה חבלית וגאוגרפיה נושאת, 2 יח"ל,
 057102 – חבל ארץ שלא נלמד, 1 יח"ל

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות במבחן.

תכנית הלימודים בגאוגרפיה מעודכנת לשנת תשס"ז.

שים לב:

מוותר להשתמש באטלסים אלה בלבד:

- (1) אטלס אוניברסיטאי חדש. פרופ' מי ברור, הוצאת יבנה, 1993 ואילך.
- (2) אטלס כרטא – פיזי, מדיני, כלכלי, חברתי. פרופ' א' שחר, הוצאת כרטא, 1993 ואילך.
- (3) אטלס כרטא אוניברסלי. פרופ' א' שחר, הוצאת כרטא, 2007.
- (4) אטלס ישראל החדש. הוצאת המרכז למיפוי ישראל, 1995 ואילך.

הערה: חלק מהשאלונים יכללו נספחים ובהם איורים.

גאוגרפיה של ארץ-ישראל – תכנית הלימודים הישנה

הערה: באחת השאלות יכלול טקסט קצר.

- א. גאוגרפיה רגיונלית של אחד מהאזורים האלה: אזור השרון, רמת הגולן.
- ב. איכות הסביבה בדגש על זיהום האוויר.
- ג. תופעות גאולוגיות וגאומורפולוגיות באזור ים המלח והשפעתן.
- ד. שאלה רגיונלית המסתמכת על ניתוח מפות מאטלס ישראל החדש.
- ה. תעשייה.
- ו. מדרש תמונה – גאוגרפיה עירונית של אחת מן הערים הגדולות בארץ.
- ז. מבין המאמרים בספר **תמורות בגאוגרפיה של ישראל: גלעין ושוליים**, ששמותיהם פורסמו בתחילת שנת הלימודים בחוזר מפמ"ר תשס"ח/1 לחטיבה העליונה, תישאל שאלה המתבססת על אחד מהמאמרים

האלה:

- "היישוב הקהילתי בין כפר לפרבר: תמורות בהתיישבות הכפרית בישראל", ל' אפלבוים, ד' ניומן.
- "ההתיישבות החדשה בגליל כאמצעי לפיתוח אזור שוליים", ג' ליפשיץ.

גאוגרפיה של ארץ-ישראל – תכנית הלימודים החדשה, "גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה"
המיקוד מתבסס על תכנית הלימודים החדשה, כפי שפורסמה באתר האינטרנט של מפמ"ר לימודי הגאוגרפיה

בכתובת: www.education.gov.il/geographya

התכנית נמצאת בקטגוריה "תכניות לימודים" בשם "גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה, יי-י"ב".

- א. אקלים ואזורי אקלים.
- ב. איכות הסביבה בדגש על סילוק פסולת.
- ג. השתלבות המשק הישראלי בכלכלה הגלובלית.
- ד. התפתחות באזורי שוליים, בדגש עירוני.
- ה. גבולות.
- ו. מדרש תמונה – גאוגרפיה עירונית של אחת מהערים הגדולות בארץ.
- ז. בבחינה תיכלל שאלה המתבססת על אחד מהמאמרים האלה, שנמצאים באתר האינטרנט של מפמ"ר לימודי הגאוגרפיה:

"אסונות טבע בישראל – האם צפויה החמרה?", מ' ענבר.

"בצורת בישראל", נ' רן.

שים לב: המאמרים נמצאים באתר המפמ"ר בתוך: "המקראה האינטרנטית לבגרות", בקטגוריה "מאמרים מקצועיים וקישורים".

גאוגרפיה של המזרח התיכון

השאלות יחברו מהספר **גאוגרפיה של המזרח התיכון: תמורות על סף המאה ה-21**, מאת א' סופר וד' גרוס-לן, הוצאת עם עובד, 2001, מהפרקים האלה:

פרק ג: תמורות באוכלוסייה ובחברה של המזרח התיכון.

פרק ד: תמורות בהתיישבות האדם במזרח התיכון.

פרק ו: המים במזרח התיכון – גורם מגביל ומנוף לשינוי.

פרק ט: מצרים – התלות בנילוס והניסיונות להיחלץ ממנה.

מבין המאמרים בספר **המזרח התיכון בפתח המאה ה-21: מבחר מאמרים בגיאוגרפיה לחטיבה העליונה**,

ששמותיהם פורסמו בתחילת שנת הלימודים בחוזר מפמ"ר תשס"ח/1 לחטיבה העליונה, תישאל שאלה

המתבססת על אחד מהמאמרים האלה:

– "טורקיה במאה ה-20: בין מזרח למערב", א' ליאל.

– "השפעת משטרים פוליטיים-כלכליים על התפתחות המרחב והנוף העירוני בקהיר", ד' ג' סטיוארט.

גאוגרפיה חבלית וגאוגרפיה נושאית

ארצות-הברית

- א. גאוגרפיה רגיונלית של מערב ארצות-הברית.
- ב. תחבורה.
- ג. חקלאות.

ארצות-הברית הבתר-תעשייתית

- השאלות יחוברו מהספר **גאוגרפיה של ארצות הברית הבתר-תעשייתית**, בעריכת ח' סורקיס, א' רפ ות' שחר, הוצאת האגף לתכנון לימודים, משרד החינוך והתרבות, 1993, מהפרקים האלה:
- מהחלק הראשון של הספר
- פרק 2: שינויים באוכלוסיית ארצות-הברית בעידן הבתר-תעשייתי.
 - פרק 3: תעשייה ותעסוקה בארצות-הברית הבתר-תעשייתית.
- מהחלק השני של הספר
- פרק א: שיקגו – אב טיפוס של העיור התעשייתי בארצות-הברית.
 - פרק ב: ניו-יורק – "עיר עולם" בתר-תעשייתית מקוטבת.

מערב אירופה לקראת המאה ה-21

- השאלות יחוברו מהספר **מערב אירופה לקראת המאה ה-21**, בעריכת ח' סורקיס וא' רפ, הוצאת האגף לתכנון לימודים, משרד החינוך, התרבות והספורט, 1998, מהפרקים האלה:
- מהחלק הראשון של הספר
- פרק 1: מאפיינים של מערב אירופה.
 - פרק 2: התפתחות האיחוד האירופי.
 - פרק 6: תמורות בתעשייה של מערב אירופה.
 - פרק 7: מגזר השירותים בחברה בתר-תעשייתית.
- מהחלק השני של הספר
- פרק ח: אירלנד ויוון – מדינות שוליים בתהליכי פיתוח.

העולם המתפתח (העולם השלישי)

- א. גאוגרפיה של ערים בעולם המתפתח.
- ב. רמת פיתוח ומדדי פיתוח.
- ג. קולוניאליזם ונאו-קולוניאליזם.

יישובים עירוניים

- א. מבנה העיר ואזורים תפקודיים בעיר.
- ב. תהליך העיור.
- ג. ערים גלובליות – ערי עולם.

גאוגרפיה כלכלית

- א. מקורות אנרגיה.
- ב. תעשייה כימית ופטרוכימית.
- ג. תעשיית המכוניות.
- ד. ייצור מזונות מן החי.

אולוגיה

- א. עקרונות יסוד בגאולוגיה.
- ב. טקטוניקה ותנועת הלוחות.
- ג. מבנים גאולוגיים.
- ד. שכבות ושיכוב.
- ה. היפוך תבליט.

גאומורפולוגיה

- א. עיצוב קרחוני.
- ב. פרשות מים עיליות ותחתיות.
- ג. תהליכי בליה.

אקלים

- א. צל גשם.
- ב. מבנה האטמוספירה ותופעות בחתך האטמוספירה.
- ג. משקעים.

חבל ארץ שלא נלמד (Unseen), 1 יח"ל, 057102

- אזורים ויחידות נוף – מאפיינים פיזיים ואנושיים.
- גאולוגיה.
- כלכלה ורמת פיתוח.
- ערים ועיור.
- אוכלוסייה ודמוגרפיה.

الجغرافية

تركيز مشترك للنماذج في الجغرافية:

- ٠٥٧٢٠٣ - أرض إسرائيل والشرق الأوسط، وحدتان تعليميتان،
- ٠٥٧١٠٦ - جغرافية إقليمية وجغرافية موضوعية، وحدة تعليمية واحدة،
- ٠٥٧٢٠٢ - جغرافية إقليمية وجغرافية موضوعية، وحدتان تعليميتان،
- ٠٥٧١٠٢ - إقليم لم يُدرَس، وحدة تعليمية واحدة

انتبه!
فيما يلي تفصيل المواد التي ستشمل في الامتحان

المنهاج التعليمي في الجغرافية معدّل للسنة الدراسية ٠٦ / ٢٠٠٧.

انتبه:

يُسمح استعمال الأطالس التالية فقط:

١. أتلס אוניברסיטאי חדש. פרופ' מ' ברור, הוצאת יבנה, 1993 ואילך.
٢. אטלס כרטא – פיזי, מדיני, כלכלי, חברתי. פרופ' א' שחר, הוצאת כרטא, 1993 ואילך.
٣. אטלס כרטא אוניברסלי. פרופ' א' שחא, הוצאת כרטא.
٤. אטלס ישראל החדש. הוצאת המרכז למיפוי ישראל, 1995 ואילך.

מلاحظة: قسم من نماذج الامتحانات يتضمّن ملاحق وفيها رسوم توضيحية.

جغرافية أرض إسرائيل – المنهاج التعليمي القديم

ملاحظة: أحد الأسئلة يتضمّن نصّاً قصيراً.

- أ. جغرافية إقليمية لإحدى المنطقتين التاليتين: منطقة الشارون، هضبة الجولان.
- ب. جودة البيئة بالتشديد على تلوث الهواء.
- ج. ظواهر جيولوجية وجيومورفولوجية في منطقة البحر الميت وتأثيرها.
- د. سؤال إقليمي يعتمد على تحليل خرائط في أطلس إسرائيل الجديد.
- هـ. الصناعة.
- و. تحليل صورة – جغرافية مدينية لإحدى المدن الكبرى في البلاد.
- ز. من بين المقالات في الكتاب **تمורות בגיאוגרפיה של ישראל: גלעין ושוליים**، التي نُشرت أسماؤها في بداية السنة الدراسية في منشور المفتش المركز תשס"ח/1، للمدارس الثانوية، سيُطرح سؤال يعتمد على أحد المقالين

التاليين:

- "היישוב הקהילתי בין כפר לפרבר: תמורות בהתיישבות הכפרית בישראל", ל' אפלבוים, ד' ניומן.
- "ההתיישבות החדשה בגליל כאמצעי לפיתוח אזור שוליים", ג' ליפשיץ.

جغرافية أرض إسرائيل – المنهاج التعليمي الجديد ، "גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה"

يعتمد التركيز على المنهاج التعليمي الجديد كما نُشر في موقع الإنترنت التابع للمفتش المركز لتدريس الجغرافية في

العنوان : www.education.gov.il/geographya

يرد المنهاج في الباب "תכניות לימודים" باسم "גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה, יי-י"ב".

- أ . المناخ والمناطق المناخية.
- ب . جودة البيئة بالتشديد على التخلص من النفايات .
- جـ . دمج الحقل الاقتصادي الإسرائيلي في الاقتصاد العالمي .
- د . التطور في المناطق الهامشية بتشديد مديني .
- هـ . الحدود .
- و . تحليل صورة – جغرافية مدينية لإحدى المدن الكبرى في البلاد .
- ز . يتضمن الامتحان سؤالاً يعتمد على أحد المقالين التاليين الواردين في موقع الإنترنت التابع للمفتش المركز لتدريس الجغرافية:

"אסונות טבע בישראל – האם צפויה חמורה؟", מ' ענבר.

"בצורת בישראל", נ' רן.

انتيه: المقالات موجودة في موقع المفتش المركز في: "המקראה האינטרנטית לבגרות", في باب "מאמרים מקצועיים וקישורים".

جغرافية الشرق الأوسط

سوف تعدّ الأسئلة من الكتاب **جغرافيا الشرق الأوسط – تحولات عشية القرن الـ 21** ، تأليف أرنون سوفير ودليت

جروس-لين، إصدار مكتبة كلّ شيء، 2004 ، من الفصول التالية:

الفصل الثالث: تحولات بالسكان والمجتمع في الشرق الأوسط .

الفصل الرابع: تحولات في استيطان الإنسان في الشرق الأوسط .

الفصل السادس: مصادر المياه في الشرق الأوسط .

الفصل التاسع: مصر – الارتباط بالنيل ومحاولات التحرر منه .

من بين المقالات في الكتاب **الشرق الأوسط على عتبة القرن الـ 21: مقالات مختارة في الجغرافيا للمرحلة الثانوية**،

التي نُشرت أسماؤها في بداية السنة الدراسية في منشور المفتش المركز תשס"ח/1 للمدارس الثانوية، سيطرح سؤال

يعتمد على أحد المقالين التاليين:

– "تركيا في القرن العشرين: بين الشرق والغرب" ، ألون ليغال .

– "تأثير الأنظمة السياسية – الاقتصادية على تطور المدى والمنظر البلدي في القاهرة" ، دونا ج . ستورت .

جغرافية إقليمية وجغرافية موضوعية

الولايات المتحدة

أ . جغرافية إقليمية لغرب الولايات المتحدة .

ب . المواصلات .

جـ . الزراعة .

الولايات المتحدة الرقابة صناعيًا

سوف تُعدّ الأسئلة من الكتاب **غياورفيا של ארצות-הברית הבתר-תעשייתית**, בעריכת ח' סורקיס, א' רפ ותי' שחר, הוצאת האגף לתכניות לימודים, משרד החינוך והתרבות, 1993, من الفصول التالية:

من القسم الأول في الكتاب:

פרק 2: שינויים באוכלוסיית ארצות-הברית בעידן הבתר-תעשייתי.

פרק 3: תעשייה ותעסוקה בארצות-הברית הבתר-תעשייתית.

من القسم الثاني في الكتاب:

פרק א: שיקגו – אב טיפוס של העיור התעשייתי בארצות-הברית.

פרק ב: ניו-יורק – "עיר עולם" בתר-תעשייתית מקוטבת.

غرب أوروبا نحو القرن الحادي والعشرين

سوف تُعدّ الأسئلة من الكتاب **מערב אירופה לקראת המאה ה-21**, בעריכת ח' סורקיס וא' רפ, הוצאת האגף לתכניות לימודים, משרד החינוך, התרבות והספורט, 1998, من الفصول التالية:

من القسم الأول في الكتاب:

פרק 1: מאפיינים של מערב אירופה.

פרק 2: התפתחות האיחוד האירופי.

פרק 6: תמורות בתעשייה של מערב אירופה.

פרק 7: מגזר השירותים בחברה בתר-תעשייתית.

من القسم الثاني في الكتاب:

פרק ח: אירלנד ויוון – מדינות שוליים בתהליכי פיתוח.

العالم النامي (العالم الثالث)

أ . جغرافية مدن في العالم النامي .

ب . مستوى التطوير ومقاييس التطوير .

ج . الاستعمار والاستعمار الجديد .

البلدات المدينية

أ . مبنى المدينة والمناطق الوظيفية في المدينة .

ب . عملية التمددين .

ج . المدن العالمية – مدن العالم .

الجغرافية الاقتصادية

أ . مصادر الطاقة .

ب . الصناعة الكيماوية والبتروكيماوية .

ج . صناعة السيارات .

د . إنتاج الأغذية من الحيوانات .

الجيولوجيا

- أ. المبادئ الأساسية في الجيولوجيا.
- ب. التكتونية وتحرك القارات.
- ج. المباني الجيولوجية.
- د. الطبقات والتطبّق.
- هـ. عكس البروز.

الجيومورفولوجيا

- أ. التشكّل الجليدي.
- ب. خطوط توزيع المياه العليا والسفلى.
- ج. عمليات التبليّة.

المناخ

- أ. ظلّ المطر.
- ب. مبنى الغلاف الجوّي وظواهر في مقطع الغلاف الجوّي.
- ج. الرواسب الجوّية.

إقليم لم يُدرّس (Unseen)، وحدة تعليمية واحدة، ٠٥٧١٠٢.

مناطق ووحدات المنظر الطبيعي – مميّزات طبيعية وبشرية.

الجيولوجيا.

الاقتصاد ومستوى التطوير.

المدن والتمدين.

السكّان والديمغرافية.